

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування вищого навчального закладу)

Навчально-науковий інститут біології, хімії та біоресурсів

(назва інституту / факультету)

Кафедра ботаніки та природоохоронної діяльності

(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор

Руслан БЕСПАЛЬКО

_____ 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

Шкільна навчально-дослідна ділянка та організація кутка живої природи

(назва навчальної дисципліни)

вибіркова

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

(назва програми)

Спеціальність A4.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

(вказати: код, назва)

Галузь знань A – Освіта

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Навчально-науковий інститут біології, хімії та біоресурсів

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Шкільна навчально-дослідна ділянка та організація кутка живої природи» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» другого рівня вищої освіти (магістр).

Розробник: Літвіненко Світлана Григорівна, к.б.н., доцент кафедри ботаніки та природоохоронної діяльності

(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни: Літвіненко Світлана Григорівна, к.б.н., доцент кафедри ботаніки та природоохоронної діяльності

(П.І.Б. викладача (ів), посада, науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Затверджено на засіданні кафедри ботаніки та природоохоронної діяльності

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Завідувач кафедри _____ Ілля ЧОРНЕЙ

(підпис)

Схвалено методичною радою навчально-наукового інституту біології, хімії та біоресурсів

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 року

Голова методичної ради _____ Галина МОСКАЛИК

1. Опис і мета навчальної дисципліни:

Мета навчальної дисципліни: опанування студентами методики створення та підтримання у належному стані шкільної навчально-дослідної земельної ділянки та кутка живої природи, розвиток навичок організації навчальних занять та науково-дослідницької роботи учнів з біології з використанням ресурсів навчально-дослідної ділянки та кутка живої природи.

Студенти отримують теоретичні знання про правила організації та утримання шкільної навчально-дослідної ділянки та кутка живої природи, асортимент рослин і тварин та особливості догляду за ними; набувають умінь організації навчання з біології та науково-дослідницької роботи учнів з використанням ресурсів шкільної ділянки та кутка живої природи.

Знання і вміння, набуті студентами під час вивчення цієї дисципліни, допоможуть у їхній подальшій педагогічній діяльності – як щодо створення та підтримання у належному стані шкільної ділянки та кутка живої природи, так і при організації позаурочних, позакласних занять з біології та науково-дослідницької роботи учнів, та використання ресурсів ділянки й кутка живої природи при викладанні біології, що матиме важливе значення не лише у викладацькій, а й у виховній роботі.

Результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни сприятиме формуванню загальних, фахових компетентностей та компетентностей з предметних спеціальностей:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК6. Здатність розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети.

Фахові компетентності:

ФК6. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

ФК7. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

Компетентності предметних спеціальностей:

ПК4. Здатність організовувати і здійснювати дослідницьку діяльність з біології та здоров'я людини в шкільній і позашкільній роботі.

ПК6. Спроможність розробляти та реалізовувати навчальні і наукові проекти з біології та здоров'я людини, підготовки аналітичної звітної документації, презентацій.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні

знати:

- зміст нормативних документів щодо організації та функціонування пришкольної навчально-дослідної земельної ділянки та кутка живої природи, матеріально-технічного їх оснащення, правил безпеки життєдіяльності, санітарних норм та правил охорони праці під час роботи;
- способи організації навчальної та дослідницької діяльності учнів при вивченні біології із залученням ресурсів навчально-дослідної ділянки та кутка живої природи;

вміти :

- організувати кабінет біології як безпечне освітнє середовище з урахуванням
- планувати навчальну роботу учнів з використанням рослин і тварин куточка живої природи, рослин пришкольної навчально-дослідної ділянки, дотримуючись правил безпеки життєдіяльності та охорони праці;
- проєктувати вивчення біології через дослідницьку діяльність учнів з використанням рослин і тварин куточка живої природи, рослин пришкольної навчально-дослідної ділянки, дотримуючись правил безпеки життєдіяльності та охорони праці.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення наступних **програмних результатів навчання**:

- *Демонструє і використовує* новітні досягнення біологічної науки та пояснює її ролі у житті суспільства і *обґрунтовує* їх використання для професійної та/або інноваційної діяльності (ПРН 2);
- *Демонструє уміння* розуміти і пояснювати будову, функції, життєдіяльність, розмноження, філогенію, екологію, поширення, використання, охорону живих організмів і систем усіх рівнів організації; розкривати сутність біологічних явищ і процесів (ПРН 3).

Опис навчальної дисципліни Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1м	1-й	3	90	12	12	-	-	66	-	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин				
	усього	лек.	пр.	інд.	срс.
Змістовий модуль 1. Шкільна навчально-дослідна ділянка як матеріальна база для навчання біології					
Тема 1. Шкільна навчально-дослідна земельна ділянка (НДЗД) як одна із матеріальних баз для навчання біології (відділи, вимоги до площі та розміщення). Зміст та організація діяльності учнів на НДЗД. Охорона праці учнів на ділянці	12	2	-		10
Тема 2. Навчальна робота учнів в окремих відділках пришкольної навчально-дослідної земельної ділянки	17	2	4		11
Тема 3. Організація дослідницької роботи учнів з біології на НДЗД. НДЗД	15	2	2		11

як одна із баз для здійснення природоохоронної роботи в школі					
Змістовий модуль 2. Куточок живої природи для навчальної та дослідницької роботи учнів з біології					
Тема 4. Куточок живої природи: Вимоги до функціонування, асортимент рослин і тварин відповідно до Положення про куточок живої природи	12	2	-		10
Тема 5. Рослини куточка живої природи: таксономічний склад, екологічні особливості, правила догляду. Використання рослин куточка живої природи при вивченні біології (під час уроків, у позаурочній та позакласній роботі учнів)	17	2	3		12
Тема 6. Тварини куточка живої природи: аналіз таксономічного складу, екологічних особливостей, правил утримання. Використання при вивченні біології (під час уроків, у позаурочній та позакласній роботі учнів)	17	2	3		12
Усього годин	90	12	12		66

Тематика лекційних занять

№	Назва теми з основними питаннями
1.	Шкільна навчально-дослідна земельна ділянка (НДЗД) як одна із матеріальних баз для навчання біології (відділи, вимоги до площі та розміщення). Зміст та організація діяльності учнів на НДЗД.
2.	Організація навчальної роботи учнів з біології з використанням ресурсів окремих відділків пришкільної навчально-дослідної земельної ділянки
3.	Організація дослідницької роботи учнів з біології на НДЗД
4.	Куточок живої природи: вимоги до функціонування, асортимент рослин і тварин відповідно до Положення про куточок живої природи
5.	Рослини куточка живої природи та напрямки їх використання при вивченні біології (під час уроків, у позаурочній та позакласній роботі учнів)
6.	Тварини куточка живої природи та напрямки їх використання при вивченні біології (під час уроків, у позаурочній та позакласній роботі учнів)

Тематика практичних занять

№	Назва теми
1	Проектування навчально-дослідницької роботи учнів в окремих відділках НДЗД: колекційному; селекційно-генетичному; польових та овочевих культур)
2	Проектування навчально-дослідницької роботи учнів в окремих відділках НДЗД (квітково-декоративному, дендрологічному, плодово-ягідному)
3	Проектування наукової еколого-натуралістичної роботи учнів з біології в

	окремих відділках НДЗД
4	Розробка проєктів використання рослин куточка живої природи при вивченні біології під час уроків та у позаурочній роботі учнів
5	Розробка проєктів використання тварин куточка живої природи при вивченні біології під час уроків та у позаурочній роботі учнів
6	Проєктування дослідницької роботи учнів з біології із використанням рослин і тварин куточка живої природи

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Зміст та організація діяльності учнів на навчально-дослідній земельній ділянці. Охорона праці учнів на ділянці. Аналіз змісту нормативних документів щодо організації й функціонування навчально-дослідної ділянки та куточка живої природи	10
2.	Організація навчальної роботи учнів з біології з використанням ресурсів окремих відділків пришкольньої навчально-дослідної земельної ділянки: закритого ґрунту; колекційного; селекційно-генетичного; овочевих культур; плодкових культур; плодово-ягідного; дендрологічного; квітково-декоративного; зоолого-тваринницького)	10
3.	НДЗД як одна із баз для здійснення природоохоронної роботи в школі	10
4.	Куточок живої природи: вимоги до функціонування, асортимент рослин і тварин відповідно до Положення про куточок живої природи	12
5.	Використання рослин куточка живої природи у навчально-дослідницькій роботі учнів з біології	12
6.	Використання тварин куточка живої природи у навчально-дослідницькій роботі учнів з біології	10

Методи навчання

Система контролю та оцінювання

Методи контролю:

- оцінювання проєктів результатів виконаних завдань.

Форми поточного контролю:

- презентація результатів виконаних завдань на практичному занятті
- письмове тестування

Формою підсумкового контролю є залік.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

На практичних заняттях студент отримує:

10 балів (максимально) – за успішне виконання завдань.

Залік оцінюється у **40 балів** і передбачає розгорнуті відповіді на 1 теоретичне питання (15 балів) та 1 питання практичного характеру (15 балів) та виконання тестових завдань (10 балів).

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS). Критерієм успішного оцінювання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів (балів) за кожним запланованим результатом навчання.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка (сума балів)	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	
60-69	D	задовільно
50-59	E	
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

- словесні: пояснювально-ілюстративний (лекція, розповідь)
- наочні: ілюстрація зображень, гербарних та живих зразків рослин; зображень тварин; презентації;
- екскурсії на територію закладів загальної середньої освіти;
- практичні: розробка занять з біології з використанням ресурсів шкільної навчально-дослідної ділянки та кутка живої природи;
- проблемно-пошукові методи: складання методичних розробок використання можливостей НДЗД для вивчення біології.

Інформаційні ресурси

1. Барна М. М., Барна Л. С., Семенів О.О. Кімнатні рослини у навчально-виховному процесі з біології : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005. 160 с.
2. Звоницький Е.М., Шило В.В. Пришкільна ділянка. Практичні поради. – Харків: Видавнича група «Основа», 2005. – 144 с.
3. Кабінет біології / Упоряд. К.М. Задорожний, С.О. Малікова. Харків: Вид. група «Основа», 2006. 192 с.
4. Про затвердження Положення про куточок живої природи загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів/ Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.08.2002 N 456. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0715-02#Text>
5. Про затвердження Положення про учнівські навчально-дослідні земельні ділянки. Наказ Міністерства освіти і науки України № 68 від 30.01.2015 . <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0337-15#n13>
6. Кімнатні рослини куточка живої природи: (фото, паспорти та методичні рекомендації вчителям біології) / уклад. Л. П. Міронець. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. – 40 с.

Нормативні документи

1. Модельна навчальна програма «Біологія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Балан П. Г., Кулініч О. М., Юрченко Л. П.). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zaprovdzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>
2. Модельна навчальна програма «Біологія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Соболев В. І.)/ URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zaprovdzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>
3. Положення про навчально-дослідну земельну ділянку» (Наказ Міністерства освіти і науки України 30.01.2015 № 68, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0337-15#Text>
4. Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18#n15>
5. Про затвердження Положення про учнівські теплиці (Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.09.2015 № 979)

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivets_kohonatsionalnoho-universytetu.pdf

✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhennia-chnu-pro-plahi_at-2023plusdotatky-31102023.pdf